

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a dr. Horváth Antal ügyvéd által képviselt Zrt. felperesnek az Országos Rádió és Televízió Testület alperes ellen műsorszolgáltatási ügyben hozott közigazgatási határozat felülvizsgálata iránt a Fővárosi Bíróság előtt 23.K.35.072/2006. szám alatt megindult, és a Fővárosi Ítéltábla 2008. március 12. napján kelt 4.Kf.27.559/2007/4. számú jogerős ítéletével befejezett perében a fenti számú jogerős ítélet ellen a felperes által 9. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán az alulírott napon - tárgyaláson kívül - meghozta az alábbi

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a Fővárosi Ítéltábla 4.Kf.27.559/2007/4. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi a Legfelsőbb Bíróság a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 20.000 /húszezer/ forint felülvizsgálati eljárási költséget, továbbá az államnak - külön felhívásra - 36.000 /harminchatezer/ forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen további felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

Az alperes a 2005. március 17-én kelt 478/2005. számú határozatában megállapította, hogy a felperes a 2004. november 15-én sugárzott műsorában riportjával - azáltal, hogy a riportban megszólaltatta a szemérem elleni erőszak jól felismerhető kiskorú sértettjét - megsértette a rádiózásról és televíziózásról szóló 1996. évi I. törvény /a továbbiakban: Rttv./ 3. § /2/ bekezdésében foglaltakat, ezért az Rttv. 12. § /1/ bekezdés c/ pontja alapján műsorszolgáltatási jogosultságának gyakorlását 30 perces időtartamra felfüggesztette.

Az alperesi határozat rendelkező részében rögzítette a közlemény szövegét is, mellyel a felperesnek a felfüggesztés okáról a nézőket tájékoztatnia kell.

A felperes keresettel támadta meg az alperes határozatát, az elsőfokú bíróság azt részben megváltoztatta, oly módon, hogy a

felperes által közzéteendő közlemény második mondatából mellőzte a „személyiségi” kitételt, ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

A felperes fellebbezett az elsőfokú bíróság ítélete ellen, amelynek elbírálása során a Fővárosi Ítéltábla a 2006. szeptember 27-én kelt 2.Kf.27.009/2006/4. számú végzésével az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és új határozat hozatalára utasította.

A megismételt eljárás során az elsőfokú bíróság a peres felek nyilatkozatainak összevetéséből a rendelkezésére álló bizonyítékok alapján meghozott ítéletében az alperes határozatát részben megváltoztatta, a felperes által közzéteendő közlemény szövegéből mellőzte a megsértett jogszabály szövegét, és az azt követő tényállási elemre vonatkozó szövegrészt, az utolsóelőtti mondatig. Ezt meghaladóan - részben - a felperes keresetét elutasította.

A felperes fellebbezést nyújtott be az elsőfokú bíróság ítélete ellen, az alperes pedig fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte.

A Fővárosi Ítéltábla - mint másodfokú bíróság - a felperes fellebbezését alaptalannak értékelte, és az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

Jogerős ítéletének indokolásában kiemelte, hogy az alperes az Rttv. 41. § /1/ bekezdés b/ pontja szerint felügyeleti és ellenőrzési feladatot látott el, a hatósági ellenőrzésre vonatkozó rendelkezések szerint járt el, a felperesi műsorszolgáltató által elkövetett jogsértést megállapította; melynek következményeképpen alkalmazta az Rttv. 112. §-ának /1/ bekezdés c/ pontja szerinti szankciót.

Az elsőfokú bíróság a Pp. 339. §-a szerint a határozat törvényességét a keresetindítási határidőben előterjesztett kereseti kérelem keretei között vizsgálhatja, és bár a felperes a keresetét kiterjesztette, az lényegében a kereseti kérelem részletesebb indokolását tartalmazta, amelyet az elsőfokú bíróság vizsgált.

A fellebbezési eljárás eredményeként a Fővárosi Ítéltábla megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást a per eldöntéséhez szükséges mértékben tisztázta.

A rendelkezésére álló filmkazetta tartalmazza a riportot, amellyel az alperes a jogszabálysértést alátámasztotta; a felperesnek kellett volna bizonyítania azt, hogy a gyermek jogait biztosító jogszabályokat nem sértette meg.

Az Rttv. 3. § /2/ bekezdésére és az Alkotmány 54. § /1/ bekezdésére hivatkozással kifejtette a Fővárosi Ítéltábla, hogy az itt meghatározott alapjogok általában azok, amelyekről a személy nem

mondhat le, mint pl. a méltósághoz való jogról sem, amely mindenkit megillet.

Az emberi méltósághoz való jog azt jelenti, hogy van az egyén autonómiájának, önrendelkezésének egy olyan - mindenki más rendelkezése alól kivont - magja, amelynél fogva az ember alany marad, nem válhat eszközzé, tárggyá. Az emberi méltósághoz való jog a magánszféra védelméhez fűződő jogot is magában foglalja.

Rámutatott arra, hogy az alperes a határozatában utalt az Alkotmány 67. § /1/ bekezdésének megsértésére is. Ezen rendelkezésből következően a gyermek ember, akit minden olyan alkotmányos alapvető jog megillet, mint mindenki mást.

Az alperes felügyeleti jogkörében éppen ezen alkotmányos jognak, a gyermek testi, szellemi és erkölcsi fejlődését garantáló jogszabályhelynek a megsértését állapította meg.

A gyermeket a méltósághoz való jog megilleti, arról törvényes képviselője sem mondhat le; erre tekintettel teljesen szükségtelen lett volna bizonyítási eljárást lefolytatni, a műsorban történt meghallgatás körülményeinek tisztázására.

Megállapította a másodfokú bíróság, hogy a felperes által sem vitatott tényállás szerint a riport alanya nemi erőszak áldozatává vált. Amellett, hogy megszólaltatásával személye felismerhető volt, felidézte az általa elszenvedett traumát, mely a későbbiekben a személyiségi fejlődésében káros hatással járhat. Nincs szükség az emberi, illetőleg a személyiségi jog megsértésének törvényi taxációjára, vagy szűk értelmű definiálására akkor, amikor a jóérzésű néző, illetőleg a jogalkalmazó olyan jelenséggel szembesül, mely a társadalomban elfogadott erkölcsi normákat sérti, és mindez a kiskorú erkölcsi fejlődését veszélyezteti. Ez utóbbi alapján az elsőfokú bíróság is - további bizonyítási eljárás nélkül - tisztázottnak ítéelhette meg a tényállást.

Rámutatott arra a másodfokú bíróság, hogy az alperes határozatában a tényállást és a megvalósított jogsértést megállapította, ennek ellenkezőjét a felperes nem bizonyította, ezért e vonatkozásban az alperes határozatának megváltoztatása, vagy hatályon kívül helyezése a Pp. 339. §-a alapján nem volt indokolt.

A jogerős ítélet ellen a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, annak hatályon kívül helyezését kérte, a keresetében foglaltakat fenntartotta.

Arra hivatkozott, hogy a jogerős ítélet az ügy érdemi elbírálására kihatóan sérti az Rttv. 3. § /2/ bekezdését, valamint 112. § /1/ bekezdését, továbbá a Pp. 339. § /1/ bekezdését, és ezen keresztül - áttételesen - az ügyben alkalmazandó Áe. 43. § /1/ bekezdés c/ pontjában írtakat.

Kifejtette a felperes, hogy álláspontja szerint az alperes határozata helyett a jogerős ítélet nem pótolhatta volna a jogsértés indokolását. A határozat a jogsértés megállapításán túl az Alkotmány 67. §-ának rendelkezéseiben és a gyermekvédelmi

törvény szabályaiban látta azon konkrét jogosultságokat, melyeket a felperes magatartásával megsértett. Ehelyett a jogerős ítélet alapvetően az Alkotmány 54. § /1/ bekezdésében meghatározott emberi jogok megsértésében látta megvalósulni a felperesi jogsértést.

A felperes megítélése szerint az eljáró szerv döntésének megfelelő okát, indokát nem adta meg, és ez olyan súlyos, az ügy érdemére is kiható eljárási jogszabálysértésnek tekintendő, mely a bírósági eljárásban már nem orvosolható.

A bíróság nem veheti át a határozatot hozó szervnek az Áe. 43. § a/-c/ pontjában előírt feladatait, nem indokolhatja meg a szerv helyett a határozatot; így a jogerős ítélet ellentétben áll a Pp. 339. § /1/ bekezdésében foglaltakkal, hiszen a felülvizsgálat során a határozatot hatályon kívül kellett volna helyezni, mivel nem jelöli meg, hogy az Rttv. 3. § /2/ bekezdésében hivatkozott emberi jogok melyike sérült a műsorszámban bemutatott kiskorú vonatkozásában.

A jogerős ítélet anyagi jogszabálysértése körében hangsúlyozta a felperes, hogy nem sértette meg az Alkotmány 54. § /1/ bekezdését, és így nem volt helye az Rttv. 112. § /1/ bekezdés c/ pontja szerinti szankció alkalmazásának sem.

Hivatkozott az emberi méltóság fogalmának az Alkotmánybíróság határozataiban fellelhető értelmezésére, így pl. a 64/1991., az 1/1994., a 8/1990. számú AB határozatokra. Ezekből levezetve - álláspontja szerint - az állapítható meg, hogy minden olyan nagykorú polgárnak, akinek jogképessége korlátozva nincs, nyilvánvalóan joga van ahhoz, hogy egyébként magántitok körébe tartozó élményeiről, szokásairól, tetteiről a nyilvánosság előtt vallomást, nyilatkozatot tegyen, és a róla e tárgyban készült felvétel nyilvánosságra hozatalához hozzájáruljon. Kiskorú esetében ezen hozzájárulást a törvényes képviselő jogosult megadni. Az ilyen magatartás nem ütközik jogszabályba, hiszen része a személyiség szabad kibontakozásához való jognak, része a minden embert megillető önrendelkezési szabadságnak; ennek megfelelően nem követett el jogsértést a műsorszolgáltató azzal, hogy a műsorszámot sugározta.

Hangsúlyozta azt is a felperes, hogy nem sértette meg az Alkotmány 67. § /1/ bekezdését, és erre tekintettel sincs helye az Rttv. 112. § /1/ bekezdés c/ pontja szerinti szankció alkalmazásának. Megítélése szerint ezen alkotmányos normák megsértése műsorszolgáltatás során szinte kizárt, hiszen az Alkotmány ezen rendelkezése közvetlenül kötelezettséget nem tartalmaz a műsorszolgáltatókra nézve. Ennek ellenére az Rttv. vonatkozásában ez a védelem közvetve kétségtelenül érvényesül, tekintettel arra, hogy a műsorszolgáltatónak ugyan nem kötelessége „a kiskorúakról való gondoskodás”, viszont van egyéb kötelezettsége, melynek lényege abban áll, hogy az Alkotmány 67. § /2/ bekezdésében biztosított szülői jogok gyakorlásához a szülőket megfelelő

információval lássa el a műsorszám tartalmára vonatkozóan; illetve közvetlenül a kiskorúak védelme érdekében megteendő törvényi kötelezettsége az, hogy bizonyos tartalmú műsorszámokat csak meghatározott időszámban tehet közzé, nyilvánvalóan azért, hogy az adott tartalmú műsorszám lehetőség szerint csak kevesebb számú kiskorú számára legyen elérhető.

Tekintettel arra, hogy sem az alperesi hatóság, sem a bíróságok által nem vitatott tényállás szerint a gondviselő személyesen járult hozzá ahhoz, hogy gyermeke nyilatkozatot tegyen, ennek megfelelően a műsorszolgáltató felperes részéről a jogerős ítéletben hivatkozott jogszabálysértés megvalósítása kizárt.

A jogerős ítéletnek az erkölcsi normák megsértésével összefüggésben tett hivatkozása vonatkozásában kifejtette a felperes, hogy a műsorszám közzétételének időpontjában mind az újságokban, mind a televíziók műsoraiban gyakran szerepeltettek bűncselekmény áldozatává vált kiskorúakat, vagy akiknek hozzátartozói bűncselekmény áldozataivá váltak, vagy maguk követtek el bűncselekményt. A jelenség ellen számosan különböző fórumokon szót emeltek, melyek eredményeként - többek között - az Állampolgári Jogok Országgyűlési Biztosának általános helyettese folytatott le vizsgálatot, hivatalból.

Az országgyűlési biztos vizsgálatáról készült jelentést a felperes csatolta, amelyben a vizsgáló azt állapította meg, hogy nem tárt fel olyan esetet, amikor bármely műsorszolgáltató a törvényes képviselő hozzájárulása nélkül mutatott volna be bűncselekmény áldozatává vált kiskorúról készült felvételt. Erre tekintettel rögzítette, hogy „ezért nem állapított meg alkotmányos jogokkal összefüggő visszasságot sem”.

Megjegyezte azt is a felperes, hogy az újságírók, szakmai szervezetek indikációja alapján a televíziós újságírók is olyan tartalmú ajánlást fogadtak el, melyben önként vállalták az önmérsékletet, azaz mellőzését annak, hogy bűncselekmények sértettjévé vált, avagy bűncselekményt elkövető, avagy valamely bűncselekménnyel kapcsolatban érintett kiskorúakat szóltatassanak meg.

A televíziós újságírók az eltelt időben is tartották magukat az önként vállalt szabályokhoz, a felperes szabályzata pl. ezt azóta kifejezetten tiltja is.

Rámutatott arra, hogy - álláspontja szerint - lehetetlen, hogy a demokratikus nyilvánosság helyett pusztán erkölcsi alapon közigazgatási szervek avatkozzanak be, úgy, hogy erkölcsi alapú megítélésükhöz utólag próbálnak meg jogi normákat találni. A felperes álláspontja szerint a jelen esetben ez történt. Pusztán erkölcsi megítélés - még ha az a többség által vallott erkölcsi értékekre hivatkozik is - nem lehet alapja közigazgatási szankció alkalmazásának, kivéve, ha ezt jogszabály kifejezetten így rendeli.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme a jogerős ítélet hatályban tartására irányult.

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § /1/ bekezdésének megfelelően tárgyaláson kívül bírálta el.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A Legfelsőbb Bíróság álláspontja szerint az ügyben eljáró bíróságok megfelelő mélységben feltárták és rögzítették ítéletük indokolásában az ügyben irányadó tényállást, és abból - az ide vonatkozó jogszabályi rendelkezések alkalmazásával - helytálló jogi következtetést vontak le.

Kiemeli a Legfelsőbb Bíróság, hogy a Pp. 270. § /2/ bekezdése és 272. § /2/ bekezdése értelmében a felülvizsgálati eljárás során kizárólag a jogerős ítélet jogszerűsége vizsgálható.

Ha a felülvizsgálati kérelem a jogerős ítélettel megállapított tényállást, vagyis azt sérelmezi, hogy a bíróság a tényállást a Pp. 206. §-ának megsértésével állapította meg, a jogerős ítélet érintésének csakis akkor van helye, ha a tényállás iratellenes, illetőleg a bíróság a bizonyítékokat - azok egybevetése során - nem a maguk összességében értékelte, és ennél fogva a megállapított tényállás nyilvánvalóan okszerűtlen, vagyis lényeges logikai ellentmondást tartalmaz. Nem állapítható meg azonban jogszabálysértés akkor, ha a felülvizsgálati kérelem a bizonyítékok okszerű mérlegelését támadja. A Pp. 206. §-a szerinti szabad bírói mérlegeléssel megállapított tényállás - ha az nem iratellenes, vagy logikátlan - felülvizsgálata nem lehet eredményes; a felülvizsgálati eljárásban ugyanis felülmérlegelésnek nincs helye. Nincs lehetőség a bizonyítás adatainak újabb egybevetésre és értékelésre. A felülvizsgálat csak arra szorítkozhat, hogy a mérlegelés körébe vont adatok, tények értékelésénél nincs-e nyilvánvalóan helytelen következtetés.

A perben rendelkezésre állt iratanyag alapján a Legfelsőbb Bíróság megállapította, hogy az alperesi hatóság által feltárt tényállás alapján az eljáró bíróságok - és így a jogerős ítélet is - az ügy elbírálásához szükséges mértékben megfelelő alapossággal rögzítették az ügyben irányadó tényállást. E körben sem a bíróságok, sem az alperesi hatóság részéről sem anyagi, sem eljárási jogszabálysértés nem volt megállapítható. A közigazgatási perben a bíróság az alperes határozatának jogszerűségi felülvizsgálatát végezte el.

Az alperes a felperesi műsorszolgáltató szankcionálását az Rttv. 3. § /2/ bekezdésének megsértésére alapozta. Ezen törvényi előírásból következően vonta be vizsgálati körébe a másodfokú bíróság az emberi-gyermeki jogok sérelmének, valamint az Alkotmány egyes - a jogerős ítéletben megjelölt - rendelkezéseinek megvalósulását.

A felperesi érveléssel szemben az Alkotmány 54. § /1/ bekezdésének megsértése megállapítható volt, ugyanis a törvényes képviselő által jogszerűen gyakorolni vélt önrendelkezési jog nem jelentheti azt, hogy az erre való automatikus hivatkozással egyidejűleg a gyermeket is megillető emberi méltósághoz való jog a legkisebb mértékben is sérüljön.

A felülvizsgálati kérelemben foglaltak kapcsán megjegyzi a Legfelsőbb Bíróság, hogy a perbeli ügyben nem erkölcsi értékekre hivatkozással történt a felperes szankcionálása, az alperesi hatóság, vagy a bíróságok nem erkölcsi alapú megítélésükhöz próbáltak utólag jogi normákat találni.

Az alperes határozatában és a jogerős ítéletben pontosan megjelölt jogszabályhelyek - az Rttv. és az Alkotmány rendelkezései -, megalapozottan megállapított sérelme tette indokolttá a felperesi műsorszolgáltató szankcionálását, a vizsgált műsorszám kapcsán.

A jogerős ítéletben foglalt mérlegelési tevékenység e körben is jogszerűnek és megalapozottnak volt tekinthető.

Rámutat arra is a Legfelsőbb Bíróság, hogy a felperes tévesen értelmezte az emberi méltósághoz való jog fogalmát akkor, amikor az alperes határozatából hiányolta a konkrét emberi jog megsértésének megnevezését és meghatározását.

Az emberi méltósághoz való jog szubszidiárius alapjog, mint ahogyan az az általános személyiségi jog jellegéből következik.

A felperesi műsorszolgáltató által hangoztatott véleménynyilvánítás szabadsága körébe tartozó műsorszolgáltatási szabadság addig terjed, amíg az nem sérti az emberi jogokat, nem sérti más, emberi méltósághoz való jogát.

Minderre tekintettel a Legfelsőbb Bíróság megállapította, hogy a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabályokat nem sértette meg, ezért azt a Pp. 275. § /3/ bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A felülvizsgálati eljárásban felmerült alperesi perköltség megfizetésére a Legfelsőbb Bíróság a felperest a Pp. 270. § /1/ bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 78. § /1/ bekezdése szerint kötelezte.

A tárgyi illeték-feljegyzési jog folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illeték viselésére a felperes a 6/1986. /VI. 26./ IM rendelet 13. § /2/ bekezdése értelmében köteles.

Budapest, 2009. június 17.

**Dr. Buzinkay Zoltán sk. tanácselnök, Dr. Fekete Ildikó sk. előadó
bíró, Dr. Kárpáti Zoltán sk. bíró**

A kiadmány hiteléül:

tisztviselő